

OKRUHY KE SZZ – PENITENCIÁRNÍ PÉČE

I. TEORIE A METODY SOCIÁLNÍ PRÁCE A SOCIÁLNÍ POLITIKA

a) Teorie a metody sociální práce

- Vymezení pojmu sociální práce a sociální péče, její zásady, etické principy, cíle, význam a specifika sociální práce jako pole praxe a oblast vědeckého zkoumání.
- Sociální práce – pojmový aparát – sociální případ, sociální klient, sociální situace, sociální problém, sociální událost a sociální instituce; význam jedince a sociálních systémů.
- Sociální práce jako profese, profesní etika a profesní etická dilemata, nároky sociální práce, role sociálních pracovníků, pracovní stres.
- Terénní sociální práce – streetwork; sociální práce s komunitou.
- Management a řízení v sociální práci, role supervize a dalších mechanismů řízení kvality v sociální práci.
- Hromadná neštěstí a jejich zvládnutí. Krize a krizová intervence.
- Sociální služby – jejich druhy, standardy kvality sociálních služeb; kontrola a inspekce kvality, společenská odpovědnost zařízení sociálních služeb.
- Poradenský proces jako metoda sociální práce, systém sociálního poradenství v ČR.
- Komunitní plánování sociálních služeb jako metoda řízení a rozvoje sociální práce.
- Sociální práce v rámci probační a mediační služby. Úloha sociálního pracovníka v postpenitenciární péči, zejména při realizaci alternativních trestů.
- Psychohygiena pracovníků v pomáhajících profesích, prevence stresu a syndromu vyhoření, role efektivní komunikace.
- Makrometody, analýza sociálních potřeb kraje, obce, regionu.
- Obecná metodologie sociální práce. Metody a techniky sociální práce, metodika práce s klientem, metodika evidence, zásady a principy aplikace metod sociální práce.
- Sociální anamnéza, sociální šetření, depistáž.
- Teorie sociální práce – psychodynamické směry; kognitivně-behaviorální přístupy a strategie; humanistické a existenciální teorie.
- Moderní teorie sociální práce – systemické a antiopresivní přístupy, ekologický a sociobiologický model sociální práce)
- Sociální práce s vybranými skupinami klientů (se zneužívanými, týranými a zanedbávanými dětmi a jejich rodinami; s lidmi s mentálním, tělesným a smyslovým postižením; s duševně nemocnými; se starými lidmi; s uživateli drog; s oběťmi násilí v rodině; s rizikovou mládeží; s nezaměstnanými; s bezdomovci; s klienty se sociokulturní odlišností; s uprchlíky a emigranty; se seniory; sociální práce v hospicích – provázení umírajících, poradenství pro pozůstalé)včetně ukázky řešení vybraného sociálního případu – teoreticky i prakticky.

b) Sociální politika

- Sociální politika – dělení a související základní pojmy - sociální správa, chudoba, sociální vyloučení, sociální události, minimální mzda, životní a existenční minimum... Osobnosti sociální politiky v ČR a v zahraničí.
- Geneze sociálně politických idejí a lidských práv včetně platných legislativních podkladů, typy (modely) sociálních politik dle Titmuse a druhy států dle Esping Andersena – souvislosti, rozdílnosti. Sociální stát – charakteristika, vývojové etapy, příčiny vzniku, krize, současný stav.
- Principy, funkce a předmět sociální politiky. Objekty, subjekty a nástroje sociální politiky, vztah sociální politiky k ostatním vědám.
- Politika zaměstnanosti a pracovního trhu – trh práce, segmentace trhu práce, nabídka a poptávka, nezaměstnanost - druhy, příčiny, důsledky... Subjekty a objekty na trhu práce a jejich funkce, aktivní a pasivní politika zaměstnanosti...
- Zdravotní politika – základní pojmy např. zdraví, nemoc, zdravotní stav..., statistické parametry zdravotní politiky, silné a slabé stránky zdravotnictví, financování zdravotnictví a programy ve zdravotní politice, prevence a dostupnost zdravotní péče...

- Politika sociálního zabezpečení - všechny 3 pilíře (sociální péče, státní sociální podpora a sociální pojištění) + 4. nepovinný pilíř (penzijní připojištění), principy a financování, fungování, včetně platné legislativy...
- Rodinná politika – funkce rodiny, systémy, cíle a vývoj rodinné politiky, demografické souvislosti rodinné politiky, instituce, nástroje rodinné politiky....
- Bytová politika – aspekty, historie, cíle, nástroje, vývojové tendence, bytové systémy a jejich modely, programy podpory bytové politiky v ČR, organizace bytové politiky – subjekty a jejich funkce, objekty bytové politiky.
- Vzdělávací politika - cíle a funkce, základní pojmy související s vzdělávací politikou, financování školství, principy vzdělávací politiky, vysoké školy, školský systém...
- Sociální politika EU a mezinárodní sociální politika – trendy, legislativní podklady, komparace se sociální politikou ČR.
- Protidrogová sociální politika – její koncepce na úrovni obce, kraje a státu. Koordinace protidrogové politiky – finanční zajištění, institucionální zajištění, legislativní zajištění.

DOPORUČENÁ LITERATURA – Teorie a metody sociální práce a sociální politika

Aktuální platná legislativa

- BALÍK, S. *Komunální politika. Obce, aktéři a cíle místní politiky*. 1. vyd. Praha: Grada, 2009. 250 s. ISBN 978-80-247-2908-4.
- BROŽA, J. *Supervize v adiktologické praxi*. 1. vyd. Praha: Triton, 2009. 160 s. ISBN 80-7387-209-0.
- BROŽOVÁ, D. *Společenské souvislosti trhu práce*. 1. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 2003. 140 s. ISBN 80-86429-16-4.
- FISCHER, S., ŠKODA, J. *Sociální patologie*. 1. vyd. Praha: Grada, 2009. ISBN 80-247-2781-3
- FITZNEROVÁ, I. *Máme dítě s handicapem*. 2010. 1. vyd. Praha: Portál, 2010. 160 s. ISBN 80-7367-663-6.
- FREEDMAN, J., COMBS, G. *Narativní psychoterapie*. 1. vyd. Praha: Portál, 2009. 319 s. ISBN 978-80-7367-549-3.
- HARGAŠOVÁ, M. *Skupinové poradenství*. 1. vyd. Praha: Grada, 2009. 261 s. ISBN 978-80-247-2642-7.
- HAVRDOVÁ, Z., HAJNÝ, M. *Praktická supervize*. Praha: Galén, 2008. 213 s. ISBN 978-80-7262-532-1.
- JANEČKOVÁ, H., VACKOVÁ, M. *Reminiscence*. 1. vyd. Praha: Portál, 2010. 151 s. ISBN 978-80-7367-581-3.
- JŮN, H. *Moc, pomoc a bezmoc v sociálních službách a ve zdravotnictví*. 1. vyd. Praha: Portál, 2010. ISBN 80-7367-590-5.
- KALINA, K. *Terapeutická komunita*. 1. vyd. Praha: Grada, 2008. 394 s. ISBN 978-80-247-2449-2.
- KLEVETOVÁ, D., DLABALOVÁ, I. *Motivační prvky při práci se seniory*. 1. vyd. Praha: Grada, 2008. 202 s. ISBN 978-80-247-2169-9.
- KOPŘIVA, K. *Lidský vztah jako součást profese*. 2. vyd. Praha: Portál, 1997. ISBN 80-7178-150-9.
- KOUBEK, J. *Rízení lidských zdrojů. Základy moderní personalistiky*. 4., rozš. a dopl. vyd. Praha: Management Press, 2007. 299 s. ISBN 978-80-7261-168-3.
- KREBS, V. A KOL. *Sociální politika*. Aktuální vydání.
- KUCHAŘ, P. *Trh práce: sociologická analýza*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2007. 183 s. ISBN 978-80-246-1383-3.
- MAHROVÁ, G., VENGLÁŘOVÁ, M. *Sociální práce s lidmi s duševním onemocněním*. 1. vyd. Praha: Grada, 2008. 168 s. ISBN 978-80-247-2138-5.
- MARTÍNEK, Z. *Agresivita a kriminalita školní mládeže*. 1. vyd. Praha: Grada, 2009. 152 s. ISBN 978-80-247-2310-5.
- MATOUŠEK, O. - KOLÁČKOVÁ, J. - KODYMOVÁ, P. (eds). *Sociální práce v praxi*. 1. vyd. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-002-X.
- MATOUŠEK, O. *Metody a řízení sociální práce*. 1. vyd. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-548-2.
- MATOUŠEK, O. *Základy sociální práce*. 1. vyd. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-473-7.
- MÜHLEISEN, S., OBERHUBER, N. *Komunikační a jiné měkké dovednosti*. 1. vyd. Praha: Grada, 2008. 183 s. ISBN 978-80-247-2662-5.
- PICHAUD, C. - THAREUOVÁ, I. *Soužití se staršími lidmi*. 1. vyd. Praha: Portál, 1998. ISBN 80-7178-184-3.
- PLAMÍNEK, J. *Sebeznanění, sebeřízení a stres*. 2., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Grada, 2008. 178 s. ISBN 978-80-247-2593-2.
- PÖRTNER, M. *Na osobu zaměřený přístup v práci s lidmi s mentálním postižením a s klienty vyžadujícími trvalou péči*. 1. vyd. Praha: Portál, 2009. 175 s. ISBN 978-80-7367-582-0.
- POTŮČEK, M. *Veřejná politika*. 1. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 2005. 399 s. ISBN 80-86429-50-4.
- SIROVÁTKA, T., WINKLER, J., ŽIŽLAVSKÝ, M. *Nejistoty na trhu práce*. 1. vyd. Brno: Fakulta sociálních studií (Institut pro výzkum reprodukce a integrace společnosti) Masarykovy univerzity v Brně v nakl. Albert, Boskovice, 2009. 197 s. ISBN 978-80-7326-172-6.
- ŠPATENKOVÁ, N. *Poradenství pro pozůstalé*. 1. vyd. Praha: Grada, 2008. 143 s. ISBN 978-80-247-1740-1.
- ÚLEHLA, I. *Umění pomáhat*. 3. vyd. Praha: SLON, 2005. 128 s. ISBN 80-86429-36-9.
- VALENTOVÁ, M., SIROVÁTKA, T. *Legitimita sociální politiky*. 1. vyd. Brno: Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, 2002. 83 s. ISBN 80-238-9991-0.
- VENGLÁŘOVÁ, M. *Problematické situace v péči o seniory*. 1. vyd. Praha: Grada, 2007. 96 s. ISBN 978-80-247-2170-5.
- ZÁŠKODNÁ, H., MLCÁK, Z. *Osobnostní aspekty prosociálního chování a empatie*. 1. vyd. Praha: Triton, 2009. 391 s. ISBN 978-80-7387-306-6.
- a další

II. PENITENCIÁRNÍ PÉČE A POSTPENITENCIÁRNÍ PÉČE A PSYCHOLOGIE OBORU

a) Penitenciární péče a postpenitenciární péče

- Sociální deviace a sociální patologie. Biologické, psychologické a sociologické teorie sociální patologie.
- Desocializace a desocialita. Hodnota. Hodnotový systém. Sociálně deviantní chování. Významné teorie sociální deviace.
- Sociálně patologické skupiny, sociálně rizikové skupiny, organizovaná kriminalita. Poruchy chování – vymezení, etiologie. Etopedická péče, rozsah etopedické péče.

- Sociálně patologické jevy, příčiny, členění, základní charakteristika (prostituce, vandalismus, extremismus, sekty)
- Sociálně patologické jevy, příčiny, členění, základní charakteristika (domácí násilí, bezdomovectví, patologické hráčství, sebevražedné chování, kriminalita)
- Syndrom týraného, zanedbávaného a zneužívaného dítěte, komerční sexuální zneužívání dětí
- Hromadné nekázně a vzpoury ve vězeních. Příčiny, etapy vzpoury, možnosti a meze prevence.
- Základy psychologie davu, člověk v davu. Klasifikace, stručná charakteristika.
- Vandalismus, sprejeři – forenzní hledisko. Patologické hráčství – forenzní hledisko.
- Prostituce – forenzní hledisko.
- Problematika závislostí, druhy závislostí, druhy a členění drog, možnosti a druhy prevence – forezně-penitenciární hledisko.
- Syndrom týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte (CAN), formy, druhy, členění. Možnosti prevence. Syndrom CAN a společnost – možnosti řešení. Násilná a ohrožená osoba (pachatel a oběť).
- Alkoholismus a kriminalita – forenzní hledisko.
- Extremismus, rasismus a xenofobie v ČR.
- Penologie jako věda o trestu a trestání. Vývoj penologie, penitenciární systémy. Vztah penologie k ostatním vědám.
- Předmět zkoumání penologie. Základní funkce trestu a jeho cíle v penologickém pojetí. Účel trestání, některé teorie funkce trestání.
- Negativní jevy ve věznicích, možnosti prevence.
- Typy věznic. Struktura a úkoly vězeňské služby. Vnější a vnitřní diferenciacie odsouzených.
- Specifické skupiny odsouzených, zvláštnosti penitenciárního zacházení s nimi (mladiství, matky s dětmi, lidé trpící poruchami osobnosti, vězni s MR, trvale pracovně nezařaditelní vězni, cizinci apod.)
- Viktimologie jako věda o oběti. Základní pojmy viktimologie. Klasifikace oběti. Využití viktimologie v penitenciární praxi.
- Postpenitenciární péče. Problematika reintegrace propuštěných vězňů. Význam sociálního a rodinného zázemí.
- Sociální a psychologická, Sociokulturní handicap a problematika minorit v penitenciárních podmínkách.
- Penitenciární problematika poruch osobnosti ve vztahu k poruchám chování (Disociální porucha osobnosti. Emočně nestabilní porucha osobnosti apod.)
- Tresty nespojené s odnětím svobody. Možnosti, meze a hlavní problémy jejich ukládání a realizace.
- Ochranná opatření, zabezpečovací detence. Možnosti, meze a hlavní problémy jejich ukládání a realizace.

b) Psychologie oboru

- Psychologie jako věda. Předmět zkoumání. Vznik a vývoj psychologie v předvědeckém a vědeckém období. Systém psychologických věd. Nejvýznamnější psychologické školy a směry.
- Činitelé vzniku a vývoje psychických jevů. Vnitřní a vnější činitelé, determinace psychiky, Dědičnost, vrozenost, fenotyp, genotyp. Vlohy. Vnější činitelé vývoje psychiky.
- Poznávání. Vnímání, představivost a představy, paměť, myšlení, jazyk a řeč.
- Potřeby, pudy, emoce a vůle.
- Osobnost, struktura osobnosti, vlastnosti osobnosti, charakter.
- Socializace, sociální percepce, postoje a vztahy, předsudky, pověry.
- Příčiny a mechanismy vzniku a vývoje psychických odchylek. Poruchy vědomí, vnímání, pozornosti, myšlení, intelektu. Forezně-penitenciární hledisko
- Příčiny a mechanismy vzniku a vývoje psychických odchylek. Poruchy jednání, chování, motivace a vůle. Poruchy pudů. Forezně-penitenciární hledisko
- Vybrané neurotické a úzkostné poruchy – generalizovaná, fobická, panická, obsedantně-kompulzivní, disociativní (konverzní) porucha. Forezně-penitenciární hledisko.

- Poruchy osobnosti. Forezně penitenciární hledisko.
- Forezní psychologie, vznik a vývoj, její místo v soustavě psychologických věd, předmět, vztah k ostatním vědám.
- Kriminologická psychologie – definice, předmět. Zločin z hlediska psychologie, sociologie a kriminologie. Osobnost pachatele. Vývoj kriminologického zkoumání. Motivace kriminálního jednání. Kriminální psychopatologie.
- Kriminalistická psychologie. Předmět zkoumání, základní pojmy. Psychologie výslechu a výpovědi. Osobnost vyslychaného, svědka, typologie svědka. Psychologický profil.
- Soudní psychologie. Předmět zkoumání, základní pojmy. Konzultační a expertní psychologické služby. Znalecký posudek. Psychologický profil. Psychologie soudního líčení, rozhodovacího procesu soudce, obžalovaného a svědka.
- Penitenciární psychologie a psychopatologie. Uvěznění. Reakce obviněných ve vazbě. Osobnost vězně. Psychické a sociální důsledky výkonu vazby a výkonu trestu.
- Penitenciárně-psychologická problematika drog ve vězeních. Systém péče o drogově závislé v současném českém vězeňství.
- Postpenitenciární psychologie. Základní psychosociální problémy a možnosti pomoci propuštěnému vězni.
- Penitenciárně-psychologická problematika sebevražedného jednání a automutilace.
- Psychologie oběti. Primární, sekundární a terciární viktimizace. Přeživší. Možnosti psychologické pomoci obětem, základní zásady jednání s obětí. Oddělení činu od činitele.
- Náročné životní situace. Obranné mechanismy. Konflikty, frustrace, deprivace, stres, trauma. PTSP. Extrémní a zátěžové situace v práci příslušníka a zaměstnance PČR a VSČR
- Agrese a agresivita. Frustrační teorie agrese. Forezně penitenciární problematika agresivního chování. Typologie násilníka.
- Psychologické problémy prizonizace.
- Psychické poruchy v dětském věku a jejich forezní význam. Poruchy s horší prognózou, poruchy s lepší prognózou.
- Periodizace duševního vývoje. Ontogenetické aspekty ve forezní psychologii. Stadia životní cesty a jejich rizika. Dětský věk, juvenilní věk, adolescence a dospělost, regresní věk (stáří).
- Forezně psychologická problematika zneužívání alkoholu a drog.

DOPORUČENÁ LITERATURA: Penitenciární a postpenitenciární péče

Aktuální platná legislativa

ČERNÍKOVÁ, V. et al. *Sociální ochrana*. 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk 2008. ISBN 978-80-7380-138-0

ČÍRTKOVÁ, L. *Kriminální psychologie*. 1. vyd. Praha: Eurounion, 1998. ISBN 80-85858-70-3.

ČÍRTKOVÁ, L. *Policejní psychologie*. 4. vyd. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-931-3.

ERB, H. H. *Násilí ve škole a jak mu čelit*. 1. vyd. Praha: Amulet, 2000. ISBN 80-86299-22-8.

FÍŠER, S., SKODA, J. *Sociální patologie*. 1. vyd. Praha: Grada 2009. ISBN 978-80-247-2781-3

JEDLIČKA, R. ET AL. *Děti a mládež v obtížných životních situacích*. 1. vyd. Praha: Themis 2004. ISBN 80-7312-038-0

KALINA, K. *Terapeutická komunita*. 1. vydání. Praha: Grada, 2008. 400 s. ISBN 978-80-247-2449-2

KALINA, K. *Základy klinické adiktologie*. 1. vydání. Praha: Grada, 2008. 392 s. ISBN 978-80-247-1411-0

KUCHTA, J. a kol. *Kriminologie I*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 1993. ISBN 80-210-0616-1.

KUCHTA, J. a kol. *Kriminologie II*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 1993. ISBN 80-210-0681-1.

MATĚJČEK, Z. *Pozdní následky psychické deprivace a subdeprivace*. 1. vyd. Praha: Psychiatrické centrum, 1997. ISBN 80-85121-89-1.

MATOUŠEK, O. - KROFTOVÁ, A. *Mládež a delikvence*. 1. vyd. Praha: Portál, 1998. ISBN 80-7178-226-2.

Metodický pokyn ministra školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikanování mezi žáky škol a školských zařízení č.j. 28 275/2000-22. Věstník MŠMT č. 1/2001.

MILFAIT, R. *Komerční sexualizované násilí na dětech*. 1. vyd. Praha: Portál 2008. ISBN 978-80-7367-320-8

MÜHLPACHR, P. *Sociopatologie*. 1. vyd. Brno: MU 2009. ISBN 978-80-210-4550-7.

NEŠPOR, K. *Návykové chování závislost*. 3. vyd. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-267-6

NEŠPOR, K. - PROVAZNIKOVÁ, H. *Slovník prevence problémů působených návykovými látkami: pro rodiče a pedagogy*. 3. rozš. vyd. Praha: Fortuna, 1999. 54 s. ISBN 80-7071-123-X.

PEŠATOVÁ, I. *Vybrané kapitoly z etopedie. Klasifikace a diagnostika poruch chování*. 1. vyd. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2003. ISBN 80-7083-750-0.

ŘÍČAN, P. *Agresivita a šikana mezi dětmi*. 1. vyd. Praha: Portál, 1995. ISBN 80-7178-049-9.

- SOCHŮREK, J. *Nástin vybraných problémů viktologie*. 1. vyd. Liberec: TU v Liberci, 2003. ISBN 80-7083-745-4.
- SOCHŮREK, J. *Kapitoly z penologie. 1. díl*. 1. vyd. Liberec: TU v Liberci, 2007. ISBN 978-80-7372-203-6.
- SOCHŮREK, J. *Kapitoly z penologie. 2. díl*. 1. vyd. Liberec: TU v Liberci, 2007. ISBN 978-80-7372-204-3.
- SOCHŮREK, J. *Kapitoly z penologie. 3. díl*. 1. vyd. Liberec: TU v Liberci, 2007. ISBN 978-80-7372-205-0.
- SOCHŮREK, J. *Úvod do sociální patologie*. 1. vyd. Liberec: TU 2009 ISBN 80-7372-448-1
- ŠÍŠKOVÁ, T. *Menšiny a migranti v České republice*. 1. vyd. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-648-9.
- TOMÁŠEK, J. *Úvod do kriminologie*. 1. vyd. Praha: Grada 2010. ISBN 978-80-247-2982-4
- VÁGNEROVÁ, M. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. 3. vyd. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-802-3.
- VÁGNEROVÁ, M. *Psychopatologie pro pracovníky policie a vězeňské služby. 1. díl*. 1. vyd. Liberec: TU v Liberci, 2003. 102 s. ISBN 80-7083-702-0.
- VÁGNEROVÁ, M. *Psychopatologie pro pracovníky policie a vězeňské služby. 2. díl*. 1. vyd. Liberec: TU v Liberci, 2003. 105 s. ISBN 80-7083-703-9.
- VÁGNEROVÁ, M. *Úvod do vývojové psychopatologie IV. Poruchy adaptace*. 1. vyd. Liberec: TU v Liberci, 2003. ISBN 80-7083-766-7.
- VANIČKOVÁ, J. a kol. *Násilí v rodině*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 1995. ISBN 80-7184-008-4.
- WEBSTER-DOYLE, T. *Proč mě pořád někdo šikanuje?* Praha: Pragma, 2002. ISBN 80-7205-804-5.

DOPORUČENÁ LITERATURA: Psychologie oboru

- ATKINSONOVÁ, R. L. a kol. *Psychologie*. 1. vyd. Victoria, Praha 1995. ISBN 80-85605-35-X.
- ČECH, J. et al. *Psychologie pre policiu a justiciu*. 1. vyd. Trnava: UCM, 2005 ISBN 80-89034-91-8
- ČÍRTKOVÁ, L. *Kriminální psychologie*. 1. vyd. Praha: Eurounion, 1998. ISBN 80-85858-70-3.
- ČÍRTKOVÁ, L. *Policejní psychologie*. 4. vyd. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-931-3.
- ČÍRTKOVÁ, L. *Forenzní psychologie*. Plzeň: Vyd. a nakl. Aleš Čeněk, 2004. ISBN 80-86473-86-4
- FARKOVÁ, M. *Dospělost a její variabilita*. 1. vyd. Praha: Grada 2009. ISBN 978-80-247-2480-5
- GILLERNOVÁ, I. et al. *Vybrané kapitoly z kriminalistické psychologie*. Praha: Karolinum 2006. ISBN 80-246-1293-3
- HERETIK, A. *Forenzní psychologie*. 2. vyd. Bratislava: SPN - Mladé letá 2004. ISBN 80-10-00341-7
- HORT, V. a kol. *Psychiatrie dětského a dorostového věku*. 1. vyd. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-472-9.
- KERN, H. a kol. *Přehled psychologie*. 2. vyd. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-426-5.
- KOLÁŘ, M. *Bolest šikanování*. 1. vyd. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-513-X.
- KREJČÍŘOVÁ, D. - VÁGNEROVÁ, M. *Psychodiagnostika dětí a dospívajících*. 1. vyd. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-545-8.
- MATĚJČEK, Z. *Pozdní následky psychické deprivace a subdeprivace*. 1. vyd. Praha: Psychiatrické centrum, 1997. ISBN 80-85121-89-1.
- MATOUŠEK, O. - KROFTOVÁ, A. *Mládež a delikvence*. 1. vyd. Praha: Portál, 1998. ISBN 80-7178-226-2.
- NAKONEČNÝ, M. *Základy psychologie osobnosti*. 1. vyd. Praha: management Press, 1993. ISBN 80-85603-34-9.
- NEŠPOR, K. *Návykové chování a závislost*. 3. upr. vyd. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-267-6.
- NEŠPOR, K. - CSÉMY, L. „Průchozí drogy“: co by měli vědět rodiče a další dospělí, kteří se starají o děti a dospívající. 1. vyd. Praha: Fortuna, 2002. 28 s. ISBN 80-7071-198-1.
- NETÍK, K. - NETÍKOVÁ, D. - HÁJEK, S. *Psychologie v právu*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 1997. ISBN 80-7179-177-6.
- PAVLOVSKÝ, P. a kol. *Soudní psychiatrie a psychologie*. 1. vyd. Praha: Grada, 2009. ISBN 978-80-247-2618-2.
- PEŠATOVÁ, I. *Vybrané kapitoly z etopedie. Klasifikace a diagnostika poruch chování*. 1. vyd. Liberec: TU v Liberci, 2003. ISBN 80-7083-750-0.
- PLHÁKOVÁ, A. *Učebnice obecné psychologie*. 1. vyd. Praha: Academia 2004. ISBN 978-80-200-1499-3
- PLHÁKOVÁ, A. *Dějiny psychologie*. 1. vyd. Praha: Grada 2006. ISBN 80-247-0871-X
- SMÉKAL, V. *Podpora optimálního rozvoje osobnosti dětí z prostředí minorit*. 1. vyd. Brno: Barrister & Principál, 2003. ISBN 80-85947-82-X.
- SOCHŮREK, J. *Nástin vybraných problémů forenzní psychologie I. díl*. 1. vyd. Liberec: TU v Liberci, 2002. ISBN 80-7083-679-2.
- SOCHŮREK, J. *Nástin vybraných problémů forenzní psychologie II. díl*. 1. vyd. Liberec: TU v Liberci, 2002. ISBN 80-7083-680-6.
- SOCHŮREK, J. *Nástin vybraných problémů viktologie*. 1. vyd. Liberec: TU v Liberci, 2003. ISBN 80-7083-745-4.
- SOCHŮREK, J. *Kapitoly z penologie. 1. díl*. 1. vyd. Liberec: TU v Liberci, 2007. ISBN 978-80-7372-203-6.
- SOCHŮREK, J. *Kapitoly z penologie. 2. díl*. 1. vyd. Liberec: TU v Liberci, 2007. ISBN 978-80-7372-204-3.
- SOCHŮREK, J. *Kapitoly z penologie. 3. díl*. 1. vyd. Liberec: TU v Liberci, 2007. ISBN 978-80-7372-205-0.
- ŠVINGALOVÁ, D. *Základy psychologie II. díl: Kognitivní složka osobnosti*. 2. vyd. Liberec: TU v Liberci, 1998. ISBN 80-7083-317-3.
- ŠVINGALOVÁ, D. *Základy psychologie. (Psychologická propedeutika). I. díl: Základy obecné psychologie*. 3. vyd. Liberec: TU v Liberci, 1998. ISBN 80-7083-296-7.
- VÁGNEROVÁ, M. *Psychologie problémového dítěte školního věku*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 1997. ISBN 80-7184-488-8.
- VÁGNEROVÁ, M. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. 3. vyd. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-802-3.
- VÁGNEROVÁ, M. *Psychopatologie pro pracovníky policie a vězeňské služby*. Díl 1. 1. vyd. Liberec: TU v Liberci, 2003. 102 s. ISBN 80-7083-702-0.
- VÁGNEROVÁ, M. *Psychopatologie pro pracovníky policie a vězeňské služby*. Díl 2. 1. vyd. Liberec: TU v Liberci, 2003. 105 s. ISBN 80-7083-703-9.
- VÁGNEROVÁ, M. *Úvod do psychologie*. 2. vyd. Praha: Karolinum, 1999. ISBN 80-7184-421-7.
- VANIČKOVÁ, J. a kol. *Násilí v rodině*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 1995. ISBN 80-7184-008-4.

III. PRÁVNÍ DISCIPLÍNY

- **Právo** – pojem, objektivní, subjektivní; hmotné, procesní; veřejné, soukromé; právní odpovědi; právní norma dispozitivní a kogentní; prameny práva: druhy pramenů; právní předpis (Sbírka zákonů, platnost, účinnost, právní síla), normativní právní smlouva, soudní precedens, právní obyčej, právní řád a právní systém...
- **Ústavní právo a související pojmy** (Parlament, vláda, prezident ČR, sbírka zákonů, Ústava, LZPS...).
- **Občanské právo:** pojem, systém, prameny, předmět právní úpravy, prvky občanskoprávních vztahů, vznik, změna a zánik občanskoprávních vztahů, závaznost ustanovení ObčZ; Právní skutečnosti: pojem, druhy; lhůty (promlčení a prekluze, stavení a přerušování, objektivní a

subjektivní, hmotněprávní a procesní); Fyzické a právnické osoby: fyzické osoby (pojem; právní subjektivita – vznik, zánik; způsobilost k právním úkonům – zletilost, omezení a zbavení; delikttní způsobilost); právnické osoby (pojem; skupiny podle OZ – sdružení FO a PO, účelová sdružení majetku, jednotky územní samosprávy, jiné subjekty označené za PO zákonem; vznik – založení, registrace; právní subjektivita; způsobilost k právním úkonům – jednání osobní, prostřednictvím zákonných či smluvních zástupců; zánik); Zastoupení: (zákonné – na základě zákona či rozhodnutí státního orgánu; smluvní; plná moc); Věci: movité a nemovité, věci určené druhově či jednotlivě, součást věci, příslušenství věci; Věcná práva: (pojem, k věci vlastní, cizí); Vlastnické právo: (pojem, obsah, úprava v LZPS; omezení – vyvlastnění, sousedská práva; nabytí); držba (pojem, oprávněná, neoprávněná); ochrana vlastnického práva (pojem; svépomoc, ochrana pokojného stavu obecním úřadem, soudní ochrana); Zástavní právo: (pojem; předmět zástavy – movitost, nemovitost; vznik – ze smlouvy; uspokojení ze zástavy – prodej zástavy ve veřejné dražbě, soudní prodej zástavy, prodej zástavy ve vykonávacím řízení; zánik); Společné jmění manželů: (pojem; zákonný rozsah – majetek, práva, závazky; změny rozsahu SJM – rozšíření, zúžení, vznik SJM ke dni zániku manželství; užívání, plnění závazků za SJM; zánik SJM); Odpovědnost za škodu: pojem, prevence, předpoklady vzniku, okolnosti vylučující protiprávnost, obecná odpovědnost, náhrada škody; Závazkové právo: (pojem; závazek, pohledávka, nárok, dluh, věřitel, dlužník; vznik – právní úkony (smlouvy), protiprávní úkony či stavy); Zajištění závazků: (pojem, funkce; prostředky – smluvní pokuta, ručení, uznání dluhu, zástavní právo); Zánik závazků: pojem; jednotlivé způsoby – splnění dluhu, odstoupení od smlouvy, výpověď, dohody – novace, narovnání); Jednotlivé typy smluv: (kupní – pojem, strany, pojmové znaky, práva a povinnosti stran, odpovědnost za škodu či vady, druhy, prodej zboží v obchodě, vedlejší ujednání /výhrada vlastnictví, předkupní právo/; darovací – pojem, pojmové znaky, strany; půjčka, výpůjčka).

- **Občanské právo procesní:** pojem civilní proces, právní úprava, druhy řízení – nalézací (sporné či nesporné), vykonávací; Soudy: (pravomoc – spory a jiné právní věci vyplývající ze soukromoprávních vztahů; příslušnost – věcná, funkční, místní /obecná, na výběr daná, výlučná, prorogace/); vyloučení soudců a dalších osob; Účastníci: (způsobilost být účastníkem řízení, procesní způsobilost, zastoupení, práva a povinnosti); Sporné řízení: (pojem, žaloba – forma, náležitosti, žalobní petit, účinky, soudní poplatky); Dokazování: (pojem, povinnost tvrdit a navrhovat důkazy; prostředky – svědecká výpověď, znalecký posudek, listiny, ohledání, výslech účastníka); Rozhodnutí: (pojem, formy – rozsudek, usnesení, platební rozkaz /směnečný a šekový/; právní moc a vykonatelnost); Opravné prostředky: (řádné – odvolání, odpor); mimořádné – žaloba na obnovu řízení či pro zmatečnost, dovolání); Výkon rozhodnutí: (pojem, strany, zahájení řízení, příslušnost soudů, exekuční tituly, způsoby, soudní exekutor).
- **Rodinné právo** – pojem, předmět, prameny. Manželství – pojem, vznik, formy uzavření (občanský, církevní); příslušný orgán, prohlášení snoubenců, oddávající, svědci, právní následky uzavření; Zánik manželství – pojem, rozvod manželství (sporný, dohodou, ztížený); nezletilé děti (úprava poměrů, společná a střídavá výchova, úprava styku); Vzájemná práva a povinnosti rodičů a dětí – pojem; rodičovská zodpovědnost – pojem, práva a povinnosti rodičů, pozastavení, omezení a zbavení rodičovské zodpovědnosti; další práva a povinnosti rodičů; práva a povinnosti dítěte; Náhradní péče o dítě – pojem, osvojení, pěstounská péče, svěření dítěte do výchovy jiné fyzické osoby než rodiče, poručenství, opatrovnictví; Výživné – pojem, forma (peněžité a nepeněžité plnění, osobní péče), promlčení, započtení, rozsah, jednorázové plnění, řízení o výživném (zahájení, příslušnost soudu, okamžik přiznání výživného, spojení s jinými řízeními, zrušení a změna rozhodnutí o výživném); vzájemná vyživovací povinnost rodičů a dětí a ostatních členů rodiny; Sociálně-právní ochrana dětí (SPOD) – pojem, základní zásady, organizace a správa ve věcech SPOD; opatření SPOD, prevence, poradenství, výchovná opatření, opatření na výchovu dětí, svěření dítěte do péče jiných fyzických osob než rodičů.
- **Trestní právo** (pojem, právní úprava, hmotné, procesní, účel, základní zásady trestního práva hmotného). Prameny trestního práva; Trestní odpovědnost (pojem, trestný čin – pojem, znaky, druhy, vývojová stádia); Skutková podstata trestného činu (pojem, znaky, druhy); Okolnosti

vylučující protiprávnost činu; Trestní sankce (pojem, druhy trestních sankcí a obecné zásady pro jejich ukládání); Tresty (pojem, systém trestů, druhy, ukládání trestů); Ochranná opatření (pojem, druhy, ukládání ochranných opatření); Trestní právo procesní (pojem, prameny); Trestní řízení (pojem, základní zásady); Subjekty trestního řízení (pojem, orgány činné v trestním řízení, vyloučení OČTŘ, obviněný, obhájce, poškozený, zúčastněná osoba, zákonný zástupce, zmocněnec zúčastněné osoby či poškozeného, orgán sociálně-právní ochrany dětí, probační a mediační služba); Stádia trestního řízení (pojem, přípravné řízení, hlavní líčení, odvolací řízení); Rozhodnutí v trestním řízení a opravné prostředky proti nim; Soudnictví ve věcech mládeže (pojem, trestní odpovědnost, řízení ve věcech mládeže, opatření)

- **Sociální zabezpečení** – pojem, právní úprava; Důchodové pojištění – pojem, právní úprava, pojištěnci. Starobní důchod – pojem, podmínky nároku na dávku, předčasný důchod. Invalidní důchod – pojem, podmínky nároku na dávku. Vdovský důchod – pojem, podmínky nároku na dávku, podpůrná doba. Sirotčí důchod – pojem, podmínky nároku na dávku; Nemocenské pojištění – pojem, právní úprava, pojištěnci, vznik, zánik a přerušování pojištění, dávky z nemocenského pojištění – pojem, podmínky nároku na dávku, náhrada mzdy, platu nebo odměny z dohody o pracovní činnosti při dočasné pracovní neschopnosti (karanténě); Zdravotní pojištění – pojem, právní úprava, pojištěnci – pojem, vznik a zánik zdravotního pojištění, práva a povinnosti, plátcí – pojem, práva a povinnosti; Státní sociální podpora – pojem, právní úprava, osoba oprávněná, příjemce dávky, dávky. Životní a existenční minimum; Pomoc v hmotné nouzi – pojem, právní úprava, hmotná nouze, oprávněná osoba, dávky; Sociální služby – pojem, právní úprava, oprávněná osoba, příspěvek na péči, druhy, formy, zařízení, poskytovaná činnost; Sociální péče o těžce zdravotně postižené občany – pojem, právní úprava, dávky, mimořádné výhody, půjčky – **včetně aktuálně platné legislativy (od 1. 1. 2012).**

DOPORUČENÁ LITERATURA:

Aktuální platná legislativa související s výše uvedenými obory práva

CÍSAŘOVÁ, D. aj. *Trestní právo procesní*. 5. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2008. 824 s. ISBN 978-80-7357-348-5.

FILIP, J. *Ústavní právo: učební text pro bakalářské studium na PrF MU*. Brno: PrF MU, 2010. 104 s. ISBN 978-80-210-5153-9.

FRYŠTÁK, M. aj. *Trestní právo v aplikační praxi*. Brno: PrF MU, 2010. 98 s. ISBN 978-80-210-5247-5.

HORZINKOVÁ, E. *Správní právo – zvláštní část*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. 160 s. ISBN: 978-80-7380-105-2.

HRUŠÁKOVÁ, M. - KRÁLÍČKOVÁ, Z. *České rodinné právo*. 3. vyd. Brno: MU Brno, 2006. 398 s. ISBN 80-7239-192-5.

JANKŮ, M. *Základy práva pro posluchače neprávnických fakult*. 3. vyd. Praha: C. H. Beck, 2008. 520 s. ISBN 978-80-7400-078-2.

JELÍNEK, J. aj. *Trestní právo hmotné – Obecná část. Zvláštní část*. 1. vyd. Praha: Leges, 2009. 896 s. ISBN 978-80-87212-24-0.

KLÍMA, K. *Ústavní právo*. 3. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2006. 760 s. ISBN 80-7380-000-4.

NOVOTNÝ, O. aj. *Trestní právo hmotné*. 6. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010. 1496 s. ISBN 978-80-7357-509-0.

SKULOVÁ, S. aj. *Správní právo procesní*. 1. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. 432 s. ISBN 978-80-7380-110-6.

STAVINHOVÁ, J. a LAVICKÝ, P. *Základy civilního procesu*. Brno: PrF MU, 2009. 124 s. ISBN 978-80-210-5062-4.

ŠÁMAL, P. A KOL. *Zákon o soudnictví ve věcech mládeže*. 2. vyd. Praha: C. H. BECK, 2007. 1220 s. ISBN 978-80-7179-375-5.

ŠÍMA, A. - SUK, M. *Základy práva pro střední a vyšší odborné školy*. 10. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010. 404 s. ISBN 978-80-7400-327-1.

ŠVESTKA, J. aj. *Občanské právo hmotné 1*. 5. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009. 460 s. ISBN 978-80-7357-468-0.

ŠVESTKA, J. aj. *Občanské právo hmotné 2*. 5. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009. 552 s. ISBN 978-8075357-473-4.

ŠVESTKA, J. aj. *Občanské právo hmotné 3*. 5. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009. 308 s. ISBN 978-80-7357-465-9.

TRÖSTER, P. aj. *Právo sociálního zabezpečení*. 5. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010. 382 s. ISBN 978-80-7400-322-6.

WINTEROVÁ, A. aj. *Civilní právo procesní*. 5. vyd. Praha: Linde Praha, 2008. 751 s. ISBN 978-80-7201-726-3.

ŽATECKÁ, E. *Trestní právo hmotné a procesní. Obecná část*. Brno: PrF MU, 2009. 94 s. ISBN 978-80-210-5054-9.

ŽATECKÁ, E. *Trestní právo hmotné a procesní. Zvláštní část*. Brno: PrF MU, 2009. 86 s. ISBN 978-80-210-5094-5.

Časopis Trestní právo, Zdravotnictví a právo...

Upozornění – u Státních závěrečných zkoušek je nutné znát aktuální situaci v dané problematice (zejména sociální, speciálně pedagogická, zdravotní oblast, ale i trestní, rodinné právo a další), tj. uplatňovat znalost aktuálně platné legislativy